

Удод А.В.

студент,

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ

Стрімкі темпи розвитку економіки, жорсткі умови конкуренції вимагають від суб'єкта господарювання гнучкості, достатнього запасу грошових коштів та уміння швидко пристосовуватися до нових вимог ринку. Прибуток підприємства виступає власним джерелом формування фінансових ресурсів, забезпечує безперервність процесу виробництва та створює умови для подальшого розвитку бізнесу та економіки в цілому. Тому за сучасних умов ведення бізнес велика увага приділяється прибутку та методам впливу на прибутковість підприємства.

Прибутковість виступає як складна економічна категорія, що поєднує в собі як вже отримані фінансові результати діяльності, так і можливість отримання прибутку в майбутньому. Даний показник в комплексі демонструє ефективність використання підприємством його матеріальних, грошових та трудових ресурсів.

Для досягнення високого рівня прибутковості потрібно враховувати усі фактори, як зовнішніх так і внутрішніх, що здійснюють вплив на розвиток суб'єкта господарювання. Вплив даних факторів визначають за допомогою факторного аналізу, який комплексно досліджує та вимірює вплив факторів на величину результативного показника.

До внутрішніх факторів впливу на фінансовий результат підприємства, які залежать від його діяльності, відносять обсяг діяльності суб'єкта господарювання, рівень ефективності використання ресурсів, стан матеріально-технічної бази підприємства, продуктивність праці, обсяг доходів та витрат, цінову політику та асортимент товарів, робіт чи послуг підприємства [1].

Зовнішні фактори, що впливають на прибутковість, не залежать від діяльності підприємства. До них відносять державну політику, щодо регулювання господарської діяльності, політичні та економічні фактори, кон'юнктура ринку, конкуренцію, інфляцію, систему оподаткування, облікову ставку за користування кредитними та рівень цін на виробничі ресурси [1].

Саме дані фактори здійснюють значний вплив на прибутковість, тому їх зазвичай розглядають одночасно як загрози, так і можливості для суб'єкта господарювання, а їх вже позитивний чи негативний характер залежить від обраної стратегії ведення бізнесу та ефективності управління на підприємстві [1].

Найпоширеніші методи аналізу впливу факторів на величину прибутку наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**Методи аналізу впливу факторів
на величину прибутку підприємства**

№	Метод	Характеристика
1	Ланцюгових підстановок	Даний метод представляє поступову зміну базисного показника в обсязі результативного показника на фактичний. Дане порівняння дозволяє визначити обсяг впливу окремого фактора на результативний показник.
2	Абсолютних різниць	За даним методом величина впливу факторів розраховується шляхом перемноження абсолютного приросту досліджених факторів на їх базову величину, яка розташована праворуч від них у моделі, і на фактичну величину, яка розташована по ліву сторону від них.
3	Відносних різниць	Під час даного методу використовуються відносні відхилення фактичного показника у звітному періоді від базового періоду. Зміна факторних показників розраховується у відсотках відносно бази порівняння.
4	Інтегрування	Даний метод дає можливість отримувати точніші результати від аналізу впливу факторів у порівнянні з іншими методами. Адже додатковий приріст результативного показника від взаємодій факторів поділяється порівну між ними.

Джерело: [2, с. 70]

Представлені методи мають різні способи розрахунку, проте отримані результати є однаковими, оскільки застосовується єдиний принцип. Під час вибору методу розрахунку слід враховувати завдання та мету аналізу. Факторний аналіз дозволяє отримати достовірні дані про вплив окремих факторів на величину прибутку [2, с. 7].

Аналіз даних державної служби статистики за останні п'ять років показує досить негативну динаміку розміру прибутковості великих та середніх українських підприємств, також спостерігається збільшення частки збиткових підприємств рис. 1.

Рис. 1. Частка збиткових підприємств в економіці України

Джерело: складено на основі власних розрахунків за даними [3]

Дане дослідження показує актуальність дослідження факторів впливу на прибутковість підприємств, адже у 2020 році частка збиткових підприємств складала майже 36%.

Пошук невикористаних можливостей збільшення прибутковості (резерву збільшення прибутку), забезпечує постійне та безперервне зростання прибутковості підприємства. Резерви збільшення прибутку визначають на усіх етапах планування господарської

діяльності, а саме на етапі виробництва та реалізації продукції, робіт чи послуг [1].

Збільшення резервів прибутковості відбувається шляхом зростання обсягів виробництва, зменшення витрат на виробництво та реалізацію, економічного використання сировини та матеріалів, раціонального використання грошових коштів, використання сучасного обладнання, яке пришвидшить процеси виробництва [2, с. 71].

Виокремлюють три етапи пошуку резервів:

1. На аналітичному етапі відбувається пошук резерві і кількісна їх оцінка.

2. Організаційний етап, який передбачає запровадження на технічному, економічному та соціальному рівнях заходів щодо використання резервів.

3. Функціональний етап забезпечує реалізацію прийнятих заходів щодо збільшення прибутків на практиці [2, с. 71].

Оскільки прибуток підприємства залежить від обсягу доходів та витрат, то його збільшення можна отримати шляхом зменшення виробничих витрат або збільшення обсягу доходу від реалізації продукції, товарі робіт чи послуг. Тому важливо правильно організувати цінову політику та запровадити оптимальний рівень виробництва.

Найважливішою складовою величини прибутку суб'єкта господарювання є дохід від реалізації товарі, робіт чи послуг. Між прибутком та доходом від реалізаціє прослідковується пряма залежність, тобто зі збільшенням обсягів реалізації, збільшується прибуток і навпаки. До факторів впливу на прибуток від реалізації можна віднести зміни обсягів реалізації, зміни в асортименті продукції і її собівартості, зміни в ціні, зміни в чисельності працівників [4, с. 105].

Наступним важливим внутрішнім фактором виступає собівартість продукції, робіт чи послуг. Між прибутком підприємства та собівартістю є зворотній зв'язок, тобто зменшення собівартості призводить до збільшення величини прибутку. Саме економічне використання ресурсів дає можливість знизити собівартість продукції. Під час аналізу собівартості важливо дослідити причини

збільшення чи зменшення її величини аби запровадити заходи щодо зменшення виробничих витрат [4, с. 105].

Іншим фактором від якого залежить прибутковість є ціна. Ціну як фактор впливу на прибуток відносять одночасно до внутрішніх і зовнішніх факторів. Коли ціна на продукцію залежить від конкурентоспроможності товару, а також від величини попиту і пропозиції на даний товар, то вона виступає внутрішнім фактором і контролюється підприємством. Існують товари ціни на які визначає держава, при цьому підприємство не може вплинути на її величину, то за таких умов ціну відносять до зовнішніх факторів [4, с. 105].

Важливо покращувати політику ціноутворення, адже збільшення обсягів реалізації не призводить до зростання прибутку, коли прибутковість на одиницю продукції буде низькою. У цьому випадку потрібно підвищувати ціни на продукцію та знижувати витрати. У результаті отримаємо зменшення обсягів реалізації проте це компенсується підвищеною ціною [4, с. 105].

Структура виробленої продукції на підприємстві також впливає на рівень прибутку. Тобто низький рівень рентабельності продукції зменшує прибутковість, тому важливо вводити у виробництво нові види продукції.

Резервом зростання прибутковості є забезпечення високої якості продукції. Тому наступним фактором, який впливає на прибуток є забезпечення оновлення матеріально-технічної бази на підприємстві. Модернізація обладнання та устаткування дає можливість скоротити трудові ресурси та оптимізувати економічні показники діяльності [4, с. 105].

Таким чином, головними факторами збільшення прибутку є зростання обсягу реалізації, зменшення рівня собівартості, шляхом мінімізації та оптимізації виробничих витрат, запровадження нового виду продукції, розробка ефективної цінової політики, модернізації матеріально-технічної бази, запровадження управлінського обліку та ефективного використання наявного потенціалу підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гречко А.В., Мельнікова О.М. Дослідження факторів впливу на прибутковість підприємства та пошук резервів збільшення прибутку. *Ефективна економіка*. 2017. № 11.
2. Склярчук І. Теоретичні аспекти факторного аналізу прибутку. *Економіка. Вісник КНУ імені Тараса Шевченка*. 2011. № 130.
3. Міністерство фінансів України. URL: <http://minfin.com.ua/>
4. Тюленева Ю.В., Ренкас С.В. Фактори впливу на прибуток підприємств та напрями підвищення прибутковості. *Підприємництво та інновації*. 2017. № 3.

Шудра К.А.

студент,

Науковий керівник: Задніпровський О.Г.

кандидат економічних наук, доцент,

Київський національний торговельно-економічний університет

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ІНЖИНІРИНГ

Кожне підприємство, організація чи компанія хоче вести успішну діяльність і для цього потрібно запроваджувати цікаві бізнес проекти та мати інформаційну підтримку, яка буде забезпечувати підвищення вартості бізнесу та ефективності його діяльності. У наш час для підвищення прибутків і покращення економічної ситуації на підприємстві використовують безліч нових способів, ідей, методів, які виступають ефективним засобом для прогнозування дій, які можуть розвинути бізнес. Одним з таких способів побудови дієвої системи бухгалтерського обліку на підприємстві є бухгалтерський інжиніринг [1].

Бухгалтерський інжиніринг досить нове поняття і з'явилося на початку нашого століття та дуже швидко себе зарекомендувало в розвинутих країнах. Інжиніринг – це набір методів та прийомів для проектування діяльності підприємства [1]. Що стосується бухгалтерського інжинірингу – це сукупність управлінських дій, спрямована на забезпечення відповідності господарської діяльності